Raadsvoorstel

Voorstel in te stemmen de verdere uitwerking en doorontwikkeling van de ingang gezette bestuurlijke vernieuwing.

AAN DE RAAD

Samenvatting
Voorgesteld wordt om de ingang gezette bestuurlijke vernieuwing verder uit te werken en door te ontwikkelen zoals verwoord in dit voorstel.

Aanleiding

In de vorige raadsperiode is een aanvang gemaakt met de bestuurlijke vernieuwing. Met de door de gemeenteraad vastgestelde nota Raad Aalten Klaar voor de toekomst is hiermee een aanzet gemaakt. Voor de huidige raadsperiode leggen wij enkele ideeën aan u voor om de bestuurlijke vernieuwing verder uit te werken en door te ontwikkelen. Daarnaast zijn nog enkele andere actiepunten voor de huidige raadsperiode opgenomen. Dit raadsvoorstel is besproken in het Presidium van 22 augustus, 14 september en 7 november 2022.

Beschrijving beleidsterrein inclusief toepasselijke regelgeving

De Gemeentewet.

Inhoudelijke toelichting op het voorstel

In het Presidium is besproken welke onderwerpen de komende raadsperiode opgepakt, uitgewerkt dan wel doorontwikkeld kunnen worden.
Er is door het Presidium een prioritering van de te behandelen onderwerpen aangegeven. De in dit voorstel onder punten a (visie raad en griffie), b (burgerparticipatie en raadscommunicatie) en c (Doorontwikkeling vergadermodel) genoemde onderwerpen hebben volgens het Presidium een hogere prioriteit dan de overige onderwerpen. Deze drie onderwerpen staan direct of indirect met elkaar in verbinding en hebben een bepaalde samenhang in de verder doorontwikkeling van de bestuurlijke vernieuwing.

- Visie op de raad en op de griffie.

De werkgeverscommissie heeft bij de onderbouwing voor de formatie uitbreiding van de griffie als aanbeveling meegegeven dat de nieuwe raad een visie opstelt op haar eigen positie en functioneren en daarna een visie op de daarbij behorende griffie.

Het is goed om als raad na te denken over “wat voor een gemeenteraad willen wij zijn” en aan welke onderdelen van het raadswerk wil de raad extra aandacht geven. Dit kan gevolgen hebben voor de omvang, samenstelling en werkzaamheden van de griffie. Met andere worden: hoe ziet de ideale griffie eruit.
In de discussies in Den Haag over de kritische tegenmacht die de volksvertegenwoordiging dient te zijn komt ook de vraag op naar ondersteuning van de volksvertegenwoordiging. Dat geldt ook op lokaal niveau. Hoeveel energie, formatie en budget is daarvoor beschikbaar? De Rekenkamercommissie en ondersteuning door griffie zijn belangrijke hulpmiddelen voor de raad om met voldoende kennis en gezag als tegenmacht op te kunnen treden, waarbij dualisme niet moet verworden tot duellisme.

Een raad die zich bewust is van haar positie als hoogste orgaan zorgt ook voor voldoende ondersteuning om die positie waar te maken. De raad zal daarbij intern het gesprek moeten aangaan over welke rol hij wil oppakken binnen de gemeenschap en het gemeentebestuur. Ook de positie van de waarnemend voorzitter van de gemeenteraad kan in dat kader nader worden bekeken.

Pas als daar duidelijkheid over is kan de raad ook en uitspraak doen over wat voor griffie daarvoor nodig is. Over welke omvang en welke kwaliteiten dient de griffie op termijn te beschikken? Op termijn, we beginnen niet op nul, maar vanuit de huidige gegroeide situatie tenslotte. Ook vanuit strategisch personeelsbeleid moet hiernaar gekeken worden.

Op vrijdag 3 februari 2023 wordt er een raadsdag, onder leiding van een medewerker van Necker georganiseerd. Het idee is om tijdens deze raadsdag van gedachten te wisselen over dit thema. Om dit thema daarna verder uit te werken wordt voorgesteld om een werkgroep “Identiteit Raad”, bestaande uit vier raadsleden, in te stellen. Deze werkgroep komt uiteindelijk met een voorstel en deze wordt ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad,

Resumé

- De raad wordt gevraagd om een visie op te stellen op haar eigen positie en functioneren op en daarna een visie op de daarbij passende griffie.
- Op vrijdag 3 februari 2023 wordt over dit thema een raadsdag georganiseerd.
- Een werkgroep “Identiteit Raad”, bestaande uit 4 raadsleden van verschillende fracties, in te stellen met als opdracht om een visie “wat voor raad willen we zij” op te stellen en dit voor te leggen aan de gemeenteraad. Ingevolge artikel 6, lid 8 van het RvO benoemt de werkgroep uit zijn midden een voorzitter.

Verwachte oplevering: eind 2023

- Burgerparticipatie en Raadscommunicatie.

Belangrijke aspecten bij de visie “wat voor raad willen we zijn” zijn ook burgerparticipatie, raadscommunicatie en de doorontwikkeling van het vergadermodel (zie onder punt c).

De werkgroep Burgerparticipatie en raadscommunicatie heeft een overdrachtsdocument opgesteld. In het raadsprogramma 2022-2026 zijn deze aanbevelingen opgenomen en is in het raadsprogramma het volgende verwoord:
“Wij staan als raad, als volksvertegenwoordiger, in verbinding met de samenleving. Dat doet de raad door klantgericht en betrouwbaar te zijn, ons lerend vermogen aan te spreken en continu te verbeteren en te vernieuwen”. In de afgelopen raadsperiode heeft de werkgroep ‘Burgerparticipatie en Raadscommunicatie’ een overdrachtsdocument opgesteld, dat een aantal aanbevelingen bevat waarmee de raad in de komende raadsperiode nog aan de slag moet.” Daarbij zal aandacht moeten worden geschonken aan het verder vergroten van de zichtbaarheid en herkenbaarheid van de gemeenteraad.

Bij de vaststelling van de Nota Burgerparticipatie is afgesproken dat eind 2023 een evaluatie van de nota zal plaatsvinden. De in te stellen werkgroep zal betrokken worden bij deze geplande evaluatie en doorontwikkeling van de Nota Burgerparticipatie. Daarnaast is in het Presidium gevraagd of er afspraken gemaakt kunnen worden dat een afvaardiging van de raad naar de diverse bijeenkomsten gaat en dat de afvaardiging de resultaten van de bijeenkomst vervolgens schriftelijk terugkoppelt naar de gemeenteraad (per e-mail).

- Doorontwikkeling vergadermodel.

In het raadsprogramma is eveneens aangegeven dat de werkgroep ‘Werkgroep Werkwijze’ en de werkgroep Kwaliteit aanbevelingen hebben gedaan die betrekking hebben op het *intern* functioneren van de raad. De aanbevelingen zijn bijgevoegd.
Een aantal van deze aanbevelingen verdient nog de aandacht en uitwerking in deze raadsperiode zoals; debatcultuur, interruptiemicrofoon en de beeldvorming. Omdat deze aanbevelingen veel raakvlakken hebben wordt voorgesteld om één werkgroep Werkwijze/Participatie in te stellen. Dit wordt ook gedaan om de werkdruk voor de verschillende raadsleden en fractievolgers te beperken.

Zoals onder punt A is aangegeven zal de visie op “Wat voor raad willen wij zijn” ook invloed op het functioneren van de gemeenteraad. De nog in te stellen werkgroep Werkwijze/Participatie zal ook met

de resultaten van deze visie rekening moeten houden bij de doorontwikkeling van het vergadermodel en de participatie en communicatie. Aangezien de verwachting is dat in de tweede helft van 2023 de werkgroep een visie heeft ontwikkeld wordt voorgesteld dat werkgroep Werkwijze/participatie na het zomerreces 2023 aan de slag gaat met op dat moment alle beschikbare informatie.

Resumé B en C
Voorgesteld wordt één werkgroep Werkwijze en Participatie bestaande uit 4 raadsleden/raadsvolgers in te stellen die

- de aanbevelingen van de werkgroepen kwaliteit, werkwijze en burgerparticipatie en raadscommunicatie verder uit te werken;
- de werkgroep neemt de bevindingen van de werkgroep Identiteit mee in hun advisering;
- de zichtbaarheid en herkenbaarheid van de gemeenteraad vergroot;
- betrokken is bij deze geplande evaluatie en doorontwikkeling van de Nota Burgerparticipatie
- bekijkt of er afspraken gemaakt kunnen worden dat een afvaardiging van de raad naar de diverse bijeenkomsten gaat en dat de afvaardiging de resultaten van de bijeenkomst vervolgens schriftelijk terugkoppelt naar de gemeenteraad (per e-mail);
- start na het zomerreces van 2023;
- elk half jaar de gemeenteraad te rapporteert over de voortgang van de werkzaamheden;
- ingevolge artikel 6, lid 8 van het RvO uit zijn midden een voorzitter benoemd.

Verwacht oplevering: continue proces tot einde van deze raadsperiode

- Notitie omgaan met verbonden partijen.

De gemeente Aalten heeft diverse verbonden partijen die voor de gemeente taken uitvoert of waarmee de gemeente samenwerkt. Voor een goede uitvoering van taken is dat in bepaalde gevallen nodig. Bij enkele samenwerkingsverbanden is er een wettelijke verplichting tot samenwerken zoals VNOG en GGD. Met samenwerking komen gemeentelijke taken en de “invloed” van de gemeenteraden meer op afstand te staan. Voor de raad is het wel belangrijk om over voldoende informatie te beschikken om de kaderstellende en controlerende taak te kunnen uitoefenen. Naast verwoorden wat verbonden partijen zijn en met welke verbonden partijen de gemeente Aalten een relatie heeft, is het de bedoeling om een notitie op te stellen waarin afspraken worden gemaakt om de ”invloed” van de gemeenteraad op deze verbonden partijen te optimaliseren. Enkele punten die aan de orde kunnen komen zijn:

- Wat heeft de raad nodig om voldoende invloed te hebben op de verbonden partijen?
- Is de informatievoorziening vanuit verbonden partijen en college voldoende?
- Hoe wil de raad invulling geven aan haar verantwoordelijkheid richting verbonden partijen bijvoorbeeld door voor enkele belangrijke verbonden partijen rapporteurs namens de gemeenteraad aan te wijzen.
- Er moet rekening worden gehouden met de op 1 juli 2022 in werking getreden wijziging van de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen.

Verwachte oplevering: Tweede helft 2024

- Bestuurlijke integriteit

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 23 maart 2021 de Kaders en uitgangspunten Integriteitsbeleid gemeente Aalten vastgesteld. Vervolgens zijn deze kaders en uitgangspunten uitgewerkt in regelingen en protocollen voor de bestuurlijke en ambtelijke integriteit w.o. gedragscodes. De raad heeft deze regelingen vastgesteld zodat Aalten beschikt over een actueel integriteitsbeleid met gedetailleerde uitwerking in de diverse regelingen.

Daarnaast is ten aanzien van de integriteit een bewustwordingsproces van groot belang. In dat kader achten wij het van belang dat er bezien wordt op welke wijze bewustwordingsactiviteiten kunnen worden ondernomen. Daarover heeft onlangs met de Commissie Geloofsbrieven en Integriteit plaatsgevonden. Een van de eerste bewustwordingsactiviteiten zal tijdens de raadsdag op vrijdag 3 februari 2023 plaatsvinden. Met de Commissie al een programma voor deze dag opgesteld. Het bewustwordingsproces is eigenlijk een continue proces voor deze raadsperiode. Met de Commissie Geloofsbrieven en Integriteit zal periodiek overleg worden gevoerd over de mogelijkheden en op welke wijze dit bewustwordingsproces kan worden geïmplementeerd.

- Rekenkamercommissie.

In de vergadering van 25 mei 2022 heeft het presidium ingestemd met de memo en advies over de nieuwe rekenkamercommissie. Het contract met de huidige Rekenkamercommissie is eind 2021 afgelopen. Uitgangspunt voor de drie gemeenteraden (Aalten, Oost-Gelre en Winterswijk) is dat in ieder geval in gezamenlijkheid verder wordt gegaan, het directeursmodel wordt gehandhaafd waarbij de directeur onafhankelijk is en niet gebonden is aan een onderzoeksbureau. Daarnaast hebben de gemeenteraden afgesproken om te kiezen voor een Rekenkamermodel waarbij er ruimte is voor eigen onderzoeken. Naast gezamenlijk onderzoeken kan elke individuele gemeenteraad de Rekenkamer opdracht geven om een specifiek onderzoek te doen voor de betreffende gemeente. Hiervoor moet de individuele raad zelf budget beschikbaar stellen. De griffie-ondersteuning zal in het geval van een eigen onderzoek door de griffie van de desbetreffende gemeente gedaan worden. Momenteel wordt dit model door de Klankbordgroep Rekenkamercommissie uitgewerkt. De verwachting is dat in de eerste helft van 2023 een nieuwe gezamenlijke rekenkamercommissie is ingesteld. Zodra er een nieuwe rekenkamercommissie is ingesteld is het de bedoeling de betrokkenheid van de gemeenteraad met de Rekenkamercommissie te vergroten. De door de gemeenteraad ingestelde Financiële Commissie is hiervoor het geëigende orgaan om met de Rekenkamercommissie hierover periodiek in gesprek te gaan en hierover van gedachte te wisselen.

Verwachte oplevering: eerste helft 2023

- Protocol informatievoorziening door college.

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Dualisering gemeentebestuur (2002) is het college (en de burgemeester, als afzonderlijk bestuursorgaan), verplicht om uit eigen beweging aan de gemeenteraad al die informatie te verschaffen, die de raad nodig heeft om zijn duale taak naar behoren te kunnen vervullen. Hoewel het college de gemeenteraad regelmatig middels raadsmededelingen informeert heeft de gemeente Aalten geen protocol vastgesteld hoe het college invulling geeft aan deze actieve informatieplicht. Alleen in de financiële verordening zijn specifieke verplichtingen opgenomen over het informeren van de gemeenteraad over financiële aspecten. Voorgesteld wordt om in samenwerking met de ambtelijke organisatie een protocol informatievoorziening op te stellen.

Verwachte oplevering eerste helft 2025

- Uitdaagrecht-regeling

Inwoners mogen taken van de gemeente overnemen als zij denken het slimmer, beter, goedkoper te kunnen doen. Mensen krijgen met dit recht daadwerkelijk de mogelijkheid om hun idee te gaan uitvoeren. Uitdaagrecht is gebaseerd op het Engelse '*Right to challenge*'.
De gemeente Aalten heeft hier nog geen ervaring mee.

Onlangs is er een wetsvoorstel ‘Versterking participatie op decentraal niveau’ naar de Tweede Kamer gestuurd. In dit wetsvoorstel wordt het uitdaagrecht als specifieke vorm van participatie wettelijk verankerd. Inwoners of maatschappelijke partijen kunnen de gemeente verzoeken om de uitvoering van een taak over te nemen.
In een vast te stellen ‘participatieverordening’ kunnen voorwaarden worden opgenomen waaronder ingezetenen en maatschappelijke partijen taken kunnen uitvoeren.
Het is niet bekend wanneer deze wet inwerking treedt. Voorshands wordt geadviseerd de inwerkingtreding van deze wet af te wachten. T.z.t zal een ‘particiaptieverordening” aan de gemeenteraad worden voorgelegd waarin o.a. het uitdraagrecht is verankerd.

- Agressieprotocol politieke ambtsdragers

Voor politieke ambtsdragers is het belangrijk dat zij gemakkelijk benaderbaar zijn, open in de samenleving kunnen staan en het politieke debat vrij kunnen voeren en zonder druk besluiten kunnen nemen. Politieke ambtsdragers kunnen bij de uitvoering van hun publieke taak, geconfronteerd worden met normoverschrijdend gedrag van burgers of groeperingen. Denk hierbij bv. belediging, bedreiging (persoonlijk of familie), fysiek geweld e.d.
Voorgesteld wordt om – in samenwerking met de ambtelijke organisatie - een protocol op te stellen met uitgangspunten die leidend zijn bij de preventie en aanpak van normoverschrijdend gedrag van individuele burgers en/of groeperingen/organisaties.

Verwachte oplevering: tweede helft 2025

Alternatieve beleidskeuzes

Geen besluit nemen.

Financiële consequenties

Mogelijke financiële consequenties komen ten laste van het reguliere budget van de griffie.

Participatie en Communicatie

Het Presidium heeft in zijn vergadering van 7 november 2022 ingestemd met dit voorstel.
Op vrijdag 3 februari wordt een raadsdag georganiseerd.

De in te stellen werkgroepen worden gevraagd om uw raad elke half jaar informeren over de voortgang.

Vervolgstappen inclusief tijdspad

Behandelen in raadsvergadering van 31 januari 2023.

In onderstaand schema is in een globale planning weergegeven wanneer de welke onderwerpen, naar verwachting, worden opgeleverd.

	2023				2024				2025			
Visie op raad en griffie												
Werkzaamheden nieuwe werkgroep Werkwijze/particiaptie												
Notitie verbonden partijen												
Bewustwordingsproces bestuurlijke integriteit												
Nieuwe Rekenkamercommissie												
Uitdaagrecht-regeling (nog niet bekend)												
Protocol informatie-voorziening												
Agressie Protocol												

Bijlagen

--

Aalten, 7 november 2022

Het Presidium
Namens deze

De griffier, De voorzitter,

M.A.J.B. Fiering mr A.B. Stapelkamp